

الدرس الثاني: أسلوب الشرط و أدواته

تعريف أسلوب: أسلوب به معنی ساختار و چهار چوب و روش است .

تعريف أسلوب شرط: یعنی طریقه ساختن و روش جملات شرطی .

تعريف أدوات شرط: ادوات به معنی ابزار و وسیله است ، در اینجا یعنی از چه ابزاری برای جملات شرطی استفاده کنیم.

در نتیجه می خواهیم با جملاتی به نام جملات شرطیه آشنا شویم و اینکه چگونه و با چه وسیله ای جملات شرطیه را بسازیم .

تعريف جملات شرطیه: جملاتی هستند که ما در آنها برای وقوع و انجام فعل، شرطی را قرار می دهیم.

مانند: اگر درس بخوانی قبول می شوی. ← (یعنی شرط قبول شدن درس خواندن است .)

أدات شرط : کلماتی داریم به نام أدات شرط یعنی به وسیله ی آنها جمله را شرطیه می کنیم این کلمات عبارتند از:

مَنْ	مَا	إِنْ	إِذَا
هرکس	هرآنچه	اگر	هرگاه، زمانی که

به این کلمات **أدات شرطی** می گوئیم چون اگر قبل از فعلی بیایند آن فعل را شرطیه می کنند .

نکته ۱: باید دقت داشته باشیم کلمات ، (مَنْ _ مَا) اسم هستند و (إِنْ) حرف است (إِذَا) چون دلالت بر قید زمان دارد و قید زمان را در عربی (ظرف) می گوئیم پس إِذَا ظرف است .

طریقه ی ساختن جملات شرطیه :

هرگاه یکی از ادات شرط قبل از فعل بیاید آن فعل جمله ی شرطیه می شود .

مثال:

إِنْ تَدْرُسْ تَنْجَحْ : اگر درس بخوانی موفق می شوی .

مَنْ يَعْمَلْ خَيْرًا يَجِدْهُ عِنْدَ اللَّهِ : هر کس کار خیر انجام دهد آن را نزد خدا می یابد .

نکته ۲: همان طور که در مثال های بالا می بینید بعد از ادات شرط دو فعل نیاز داریم فعل اولی را که

شرط کردیم، فعل اول شرط و فعل دوم که نتیجه ی شرط است جواب شرط می نامیم.

مثال:

إِنْ تَدْرُسْ تَنْجَحْ ← إِنْ : ادات شرط   تَدْرُسْ : فعل شرط   تَنْجَحْ : جواب شرط

هرگاه ادات شرط قبل از فعل قرار بگیرند دو تغییر در فعل ایجاد می شود :

الف) تغییر در ظاهر فعل   ب) تغییر در معنای فعل

الف) تغییر در ظاهر فعل:

الف) در فعل آخر مضارع ؛ ضمه (-) در آخر فعل به ساکن تبدیل می شود .

ب) نون را در آخر حذف میکنند به جز نون در دو صیغه ی جمع مونث (هُنَّ ، أَنْتُنَّ)

به مثال های زیر توجه کنید :

إِنْ تَدْرُسْ تَنْجَحْ ← در اصل تَدْرُسُ و تَنْجَحُ بوده است .

إِنْ تَدْرَسُوا جَيِّدًا تَنْجَحُوا ← نون در آخر فعل حذف شده است (یعنی تدرسوا بوده تدرسون و تَنجَحُوا بوده تَنجَحُون)

إِنْ يَدْرُسْنَ جَيِّدًا يَنْجَحْنَ ← جمع مونث (هُنَّ)

إِنْ تَدْرُسْنَ جَيِّدًا تَنْجَحْنَ ← جمع مونث (أَنْتُنَّ)

نکته ۳: دقت داشته باشیم که اگر ادات شرط قبل از فعل ماضی بیایند در فعل ماضی تغییری ایجاد نمیکند ، یعنی حرکت آخر فعل ماضی ثابت است و تغییر نمیکند زیرا فعل ماضی مَبْنی است

إِنْ دَرَسْتَ نَجَحْتَ ← دَرَسْتَ : فعل شرط   نَجَحْتَ : جواب شرط

(ب) تغییر در معنا :

الف (هرگاه ادات شرط قبل از فعل مضارع بیایند ؛ فعل شرط به صورت مضارع التزامی و جواب شرط به صورت مضارع اخباری (ساده) ترجمه می شود.

مانند: إِنْ تَدْرَسُوا جَيِّدًا تَنْجَحُوا: اگر خوب درس بخوانید موفق می شوید

درس بخوانید ← فعل شرط   موفق می شوید ← جواب شرط
اگر خوب درس بخوانید ← مضارع التزامی   موفق می شوید ← مضارع اخباری
(ب) اگر ادات شرط قبل از فعل ماضی بیایند :

می توانیم فعل شرط را مضارع التزامی و جواب شرط را مضارع اخباری ترجمه کنیم **مانند:**

إِنْ دَرَسْتَ نَجَحْتَ : اگر درس بخوانی موفق می شوی

إِنْ ← ادات شرط   دَرَسْتَ ← فعل شرط   نَجَحْتَ ← جواب شرط
اگر درس بخوانی ← مضارع التزامی   موفق می شوی ← مضارع اخباری

نکته ۴: گاهی جواب شرط یک جمله ی اسمیه است. یعنی جواب شرط یک جمله است که از مبتدا و خبر تشکیل شده است. در این صورت معمولا جمله ی اسمیه با حرف (ف) آغاز می شود

مثال:

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ : هر کس به خدا توکل کند پس او برایش کافی است .

در این جمله = مَنْ ← ادات شرط   يَتَوَكَّلْ ← فعل شرط   عَلَى اللَّهِ ← جارو مجرور

فَهُوَ ← مبتدا   حَسْبُهُ ← خبر   فَهُوَ حَسْبُهُ ← جواب شرط (جمله ی اسمیه)

إِنْ تَرَكَتَ الْمَعْصِيَةَ فَأَنْتَ فَائِزٌ : اگر گناه را ترک کنی پس تو رستگاری .

در این جمله = إِنْ ← ادات شرط   تَرَكَتَ ← فعل شرط   أَنْتَ ← مبتدا   فَائِزٌ ← خبر

فَأَنْتَ فَائِزٌ ← جواب شرط (جمله ی اسمیه)

چند نکته کنکوری:

انواع مَنْ :

- ❖ استفهام (پرسشی) به معنی چه کسی ؟ و در ابتدا جمله می آید .
- ❖ موصول: به معنی کسی که . معمولا در وسط جمله می آید .
- ❖ مَنْ شرطیه : بعد از آن حتما دوفعل می آید.

انواع ما :

- ❖ استفهام (پرسشی) به معنی چیست ؟ و در ابتدا جمله می آید .
- ❖ موصول: به معنی آنچه و در وسط جمله می آید .
- ❖ ما شرطیه : نیارمند به دوفعل بعد از آن هستیم .
- ❖ ما منفی : که معمولا فعل ماضی را منفی می کند .